DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Deel XXI. ZATURDAG den 9den MAART 1833. N. 10.

Gedrukt en Zaturdag's morgens uitgegeven ter Drukkery voor Zyne Majesteit den Koning der Nederlanden, door De Weduwe WILLIAM LEE.

A° 1833. N° 4.

PUBLICATIE

Ter invoering der wet, bepalende den inhoud van een vat, tot uitmeting van het Zout.

WY Directeur in Rade van Policie over de kolonie Curaçao, Bonaire en Aruba, &c. &c. &c.

Allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Dat de Concept-wet, bepalende den inhoud van een vat, tot uitmeting van het zout, door het Gemeente-Bestuur op den 6den dezer maand gearresteerd en aan ons Directeur in Rade ter executoir verklaring aangeboden, luidende aldus:

CONCEPT-WET, bepalende den inhoud van een vat, tot uitmeting van het Zout.

Art. 1.

Een vat *Zout*, zal moeten houden vier volle schepel maten, van deze kolonie, opgevuld, zonder slag of slagen tegen hetzelve te doen en afgestreken, zoodanig dat het vat, eveneens, zonder schudding of slagen tegen hetzelve te doen [illegible] of der zoodanige schepel maten bevat.

Art. 2.

Elk vat, tot de uitmeting of uitlevering van *Zout* gebruikt, zal behoorlijk moeten geijkt worden door den Ykmeester, die hiervoor zal genieten het gene op de ijking van een schepel maat, bij het bestaande tarief is vastgesteld; edoch zal de ijking niet jaarlijks behoeven herhaald te worden, maar de overijking alleen dan noodzakelijk zijn, wanneer eenig geijkt vat bij reparatie, van nieuwe bodems of duigen wordt voorzien.

Art. 3.

Een iegelijk, die bij de uitmeting of uitlevering van Zout, een ongeijkt vat of vaten gebruikt, zal de straffen incurreren op het gebruiken van ongeijkte maten en gewigten in deze kolonie vastgesteld.

Aldus gearresteerd in den Gemeente Raad, gehouden binnen het Huis der Gemeente op Curaçao den 6den February 1833.

THEOD. JUTTING.

Ter ordonnantie van denzelven,
I J RAMMELMAN ELSEVIER Jr. Sec.

Door ons Directeur in Rade, overeenkomstig het 46ste artikel van het Reglement op het beleid van de regering, het Justitie wezen, den handel en de scheepvaart alhier, goedgekeurd en executoir verklaard is, gelijk dezelve wet goedgekeurd en executoir verklaard wordt bij deze.

Aldus gedaan op Curaçao den 21sten February 1833, het 20ste Jaar van Zijner Majesteits Regering.

De Directeur in Rade voormeld,
(w. g.) RAMMELMAN ELSEVIER.
In kennis van mij,
(w. g.) W. PRINCE, Sec.

Gepubliceerd binnen het Fort Amsterdam en in de Willemstad dato utsupra.
(w. g.) W. PRINCE, Sec.

(Uit de Falmouth Packet.)

Beleg van het Kasteel van Antwerpen.

Het volgende is een uittreksel der raporten van den Generaal Chassé aan het Nederlandsche Gouvernement, ten opzigte het beleg van het kasteel van Antwerpen, loopende tot den 15 December, uit dewelke men bemerken zal dat het garnisoen bij geene mogelijkheid langer dan tot den 23 had kunnen uithouden.

Dec. 5.—Het schieten aan beide zijden, gedurende den nacht aangehouden hebbende, begon de vijand omtrent 7 ure 'smorgens van 14 batteryen met zoodanige hevigheid te vuren, dat er geen voorbeeld van was; het vuur duurde den ganschen dag door met dezelfde hevigheid; en wij beantwoordden hetzelve op dezelfde wijze. Naar evenredigheid van het getal vuurmonden, welke tegen ons gerigt waren, is het verlies aan onzen kant niet aanmerkelijk. De gebouwen hebben veel geleden.

Dec. 6.—Met het aanbreken van den dag begon het schieten met dezelfde hevigheid als gisteren; en wij bemerkten weldra uit de verwoesting welke veroorzaakt worden dat de vijand een geschut van eene nieuwe uitvinding tegen ons gebruikt, hetwelk de *Paixhans* genoemd wordt, van hetwelk de kracht onwederstaanbaar is en hetwelk zware schade gedaan heeft aan de gebouwen en bolwerken. Des namiddags te 4 ure werd het vivres magazijn door deze soort van projectiles in den brand geschoten en geheel in assche gelegd.

Verscheidene plaatsen welke bombproef waren, werden echter heden doorboord.—Het bomproef hospitaal werd ook door een projectile *à la Paixhans* doorboord, hetgeen het leven aan drie soldaten kostte.

Des nachts te 11 ure, viel een dier soort projectile op het kruid magazijn van het bastion No. 2 en deed het in de lucht springen, zonder echter eenige andere schade te veroorzaken, dan het omverwerpen en onbruikbaar maken van een 18 ponder stuk geschut.

Dec. 7.—Te 7 ure begon het vuur op dezelfde wijze als gisteren. Te 3 ure in den morgen doorboorde eene bom *à la Paixhans* de schans van het werkhuis, ontbrandde de gevulde bommen welke aldaar lagen en veroorzaakte de grootste verwoesting.

Dec. 8.—Het vuur begon aan beide zijde, gelijk gisteren morgen te 7 ure. Te 12 ure brak het vuur uit in de groote kazerne; alle pogingen om het vuur uitte blusschen, waren vruchteloos; gevolgelijk werd dit gebouw, dat reeds door bommen en kogels reeds zeer gehavend was, geheel tot assche gelegd.

Al de gebouwen, behalve het groote magazijn zijn reeds door de projectiles als eene zeef doorschoten of in puin veranderd. De bommen *à la Paixhans* veroorzaken groote verwoesting. De ondervinding bewijst dat niets er tegen bestand is; zij dooren het sterkste bolwerk bij de eerste slag. Alles wordt door mij aangewend om de naderingen van den vijand te vertragen.

Dec. 9.—Het vuur begon dezen morgen met meerder hevigheid dan gisteren en duurde den ganschen dag. Ons verlies was heden zeer zwaar; de gebouwen vallen van alle kanten in; de aanvallen op de werken van den vijand worden met den besten uitslag bekroond.

Dec. 10.—Gedurende den laatst verloopen nacht was het vuur van den vijand levendiger dan de voorgaande nachten; en te 7 ure smorgens begon hetzelve met groote hevigheid. Het scheen als of de vijand nieuwe toevoer van ammunitien ontvangen had. De bomproef keukens begonnen zich te begeven en werden onbruikbaar. Algemeenlijk gesproken dan is er niets dat zulk een vernielend vuur kan wederstaan. De bomproef plaatsen verschaffen niet meer eenige veiligheid voor de manschappen welke niet gebezigd worden. Allen die niet onder de wapens zyn, dringen op de achter deuren, de gemeenschaps gangen en de galleryen, hetgeen veel hinder doet aan de artilleristen in het aanbrengen van geschut en ammunitie. Het garnisoen is echter vol moeds en in de beste gezindheid. Inzonderheid is het gedrag van de artilleristen boven alle lofspraak. Dit wapen doet wonderdaden.

Dec. 11.—Het vuur van den vijand en ons vuren hebben den ganschen nacht geduurd. Het heeft geen oogenblik stil gestaan.

Het vuur van den vijand heeft den ganschen dag zonder tusschen pozing geduurd.

De gewelven onder de groote barrakken, welke als volkomen bomproef geacht werden, zoo mede de gewelven onder de andere barrakken, zijn geheel door de bommen vernield, zoo dat nu alleen de achter deuren en de gemeenschaps gangen binnen de bastions overig blijven om dat gedeelte van het garnisoen hetwelk niet onder wapen is, te bergen.

Zoodanig is de bekrompene toestand waarin zij zich bevinden; zij moeten voor het grootste gedeelte buiten staan, terwijl het overige een oogenblik rust zittende of leggende genieten.

Onze toestand wordt hoogst gevaarlijk, doordien de bomproef plaatsen niet meer veilig zijn tegen eene enfilade zoodra als de vijand zijne batteryen om de stukken te demonteren zal hebben opgerigt. In de laatste 24 uren zijn er vijf stukken van ons geschut gedemonteerd geworden.

Dec. 12.—De bommen vallen zonder tusschenpozing en vernielen de muren van al de nog staande gebleven gebouwen.—Het vuur van het gansche front van aanval wordt aan beide zijden zonder ophouden met veel levendigheid aangehouden. Dikwijls doen onze artilleristen de werken en het vuur van den vijand ophouden.

Men zal vruchteloos de geschiedboeken doorbladeren om het voorbeeld te zoeken

van eene beschieting gelyk in onbeschoftheid aan die welke de vÿand tegen het kasteel rigt. Nooit heeft iets dergelÿks onder de beschaafde natiën plaats gehad. De buijen bommen en granaten gaan boven alle verbeelding; evenwel is het garnisoen nog even goedmoeds.

Dec. 13.—Verleden nacht overtrof het vuur van den vÿand, zoo in kracht als hoeveelheid, alles wat wÿ tot nog toe ondervonden hebben; en men heeft opgemerkt dat er op een tÿd niet minder dan 13 of 14 bommen in de lucht waren, waarvan het vuur de grootste verwoesting aanrigtte en de grond zoodanig er door opgedolven werd, dat men zich niet dan met de grootste moeite kon verroeren. Het aanbrengen van ammunitie en het verzetten van het geschut worden daardoor hoogst moeijelÿk en somtÿds onmogelÿk. De soldaten lÿden veel door den toestand waarin zÿ geplaatst zÿn in de achter deuren, gemeenschaps gangen en keelen van het bolwerk. Dat gedeelte van bomproef metselwerk, hetwelk als eene laatste wÿkplaats aan hen gestrekt heeft, begint zich ook te begeven en de ingangen worden door het vallen van het puin belemmerd, hetwelk eenige soldaten welke aldaar sliepen, kwetsten.

Dec. 14.—Het vuur werd gedurende den nacht aan beide zÿden aangehouden. De vÿand, in den uitspringende hoek van den bril St. Laurent drie mÿnen bewerkstelligd hebbende, liet dezelven te half 4 ure in den morgen springen. Hierdoor werd er eene toegankelÿk bres gemaakt, door welke het fort stormenderhand ingenomen werd.

Het is, onder alle omstandigheden eene bron van niet weinig genoegen, dat deze bril, het eerste buitenwerk is, hetwelk door zoo een magtigen vÿand ingenomen werd, schoon de loopgraven sedert 16 dagen reeds geopend waren.

Dec. 15.—Verleden nacht was het vuur van den vÿand niet zoo hevig als naar gewoonte. Tegen den morgen begon hetzelve zich aantebeffen. Wÿ beantwoordden hetzelve met zoo veel levendigheid en goeden uitslag als onze vernielde vestingwerken ons toelieten. Het kruid magazÿn van het gordÿn . . . . . . hetwelk men dacht nog in eenen goeden staat te zÿn, kon echter niet langer tegen de bommen uithouden. Het vloog verleden nacht in den brand, zonder eenige andere schade aantcrigten. De ingang van het kruid depôt, van het 4de bastion, is geheel vernield.

Het is eene onmogelykheid om een denkbeeld te vormen der verwoestingen, welke door het vuur van den vÿand zÿn aangerigt geworden. De gehele oppervlakte van het kasteel is veranderd in een volmaakten puinhoop. De vlag welke reeds twee malen vernieuwd is geworden, raakt gedurig in den brand. Dezen morgen werd de vlaggelÿn afgesneden, doch werd dezelve onder eene kogel bui dadelÿk door eenen matroos aan een ander stuk geknoopt en de vlag weder opgehaald.

ENGELAND.

De tegenwoordige toestand van Ierland is zoo verontrustend, dat verscheidene huisgezinnen van het grootste aanzien al hunne eigendommen van waarde voor elken prÿs die zÿ bekomen konden, hebben verkocht en zich naar Engeland met der woon begeven. De Iersche nieuwspapieren zyn opgevuld met verhalen der menigvuldige moorden en brandstichtingen welke dagelÿks gepleegd worden. Wet en overheid worden openlÿk getrotseerd en gehoond en niemand kan zich veilig achten. Het grootste deel der rampen waaronder het land gedrukt is, zoude men veilig aan de dwalingen en misbruiken der regering kunnen wÿten; de moorden en brandstichtingen zyn echter als het gevolg der woelingen van den aarts-oproermaker (*arch-agitator*) en zÿnen demokratischen aanhang, te beschouwen.

Lord Goderich heeft eene order van de *Colonial-Office* uitgevaardigd aan de Gouverneurs van de Bahaamsche eilanden, bevattende dat voortaan alle de door de kroon gedane land vergunningen eene voorwaarde zullen moeten inhouden, dat ingeval er bewezen mogt worden, dat zoodanige vergunde gronden door slaven zouden bebouwd zÿn geworden, die gronden verbeurd verklaard zullen worden.

FRANKRYK.

De Maarschalk Gerard heeft eene dagorder uitgevaardigd, gedagteekend van zÿn hoofd-kwartier te Berchem, den 1sten January 1833, ten einde zÿn leger voor deszelfs moed, beleid en standvastigheid, getoond in het beleg van het kasteel van Antwerpen, gedurende 24 dagen en 25 nachten, te bedanken.

Er zÿn onderhandelingen gaande tusschen de hoven der Tuileriën en Weenen, met oogmerk, om, zoo men zegt, te beslissen of de Hertogin van Berrÿ in Frankrÿk zal opgehouden of toegelaten worden naar Italien te vertrekken, welke plaats zÿ dan na een kort verblÿf zal verlaten om zich bÿ de familie van den ex-koning te Praag te vervoegen.

DUITSCHLAND.

Er zÿn nieuwe blÿken der voortgangen van liberaliteit en populariteit in Duitschland. De kamers van Hessen Darmstad hebben in een addres aan den Hertog, met hooge worden, van het besluit van Frankfort gewag gemaakt. De Hertog in zÿn antwoord scheen hen niet te willen verstaan, en zeide dat zÿ meer vertrouwen in hem moesten stellen. *Zÿn* antwoord is zonder plegtigheid in de kamers overgelegd geworden.

OOSTENRYK.

De Erfprins van Oostenrÿk schÿnt zÿnen neef den Hertog van Reichstadt te zullen volgen. De ziekte welke hem vroegtÿdig naar het graf zal slepen, is de vallende ziekte.

De Keizer van Oostenrÿk haalt aan in zÿne aanspraak aan de deputatie van de Hongaarsche staten, dat zÿ bÿ de zamenroeping van de staten, zaken van eenen moeijelÿken aard te overwegen zullen hebben " overtreffende alles wat sedert 40 jaren onder de beraadslaging van den rÿksdag is gebragt geworden, zoo wel wegens hare uitgestrektheid als wegens de toekomstige welvaart van het land. Wÿsheid, standvastigheid en voorzigtigheid zÿn hoogst noodig om te vermÿden iets toetegeven aan de aanlokselen van nieuwigheden, die door valsche denkbeelden van volksgeluk tot den afgrond leiden.

PRUISSEN.

De Pruissische krÿgsmagt welke als observatie-korps aan gene zÿde der Maas gelegerd was, heeft bevelen ontvangen om naar de gewone kantonnementen in Westphalen terug te keeren. Het reserve korps is mede terug geroepen. Men kan het naauwelÿks als noodig achten het verband dezer militaire bewegingen met het terugtrekken van het Fransche leger uit Belgie aantetoonen. Het moge tot bewÿs strekken van de goede verstandhouding welke er tusschen de verschillende mogendheden, ten aanzien van de Belgische kwestie, voortdurend blÿft bestaan.

Er zÿn onlangs telegraphen in Pruissen ingevoerd geworden, welke veel opziens baren.

RUSLAND.

Rusland heeft in Holland eene geldleening ten bedrage van omtrent drie millioenen ponden sterling bÿ de Heeren Hope & Co. te Amsterdam gedaan. Dit handelhuis heeft omtrent twee jaren geleden, eene gelÿke leening voor die mogendheid bewerkstelligd.

POLEN.

Volgens berigten uit Warschau schÿnt het dat verscheidene regementen die in die provincien waren, orders gekregen hebben om naar Bessarabien te vertrekken. Het Russische leger in Polen krÿgt bÿ voortduring versterking. De werkelÿke magt in Polen bestaat thans uit 140,000 man, en zal tot 200,000 man gebragt worden, waarvan 150,000 man beschikbaar en 50,000 man in het garnisoen zullen blÿven.

SPANJE.

Men meldt uit Madrid dat de gezondheid van den Koning Ferdinand zoo veel is toegenomen dat hÿ zich thans werkelÿk kan bezig houden met de staats aangelegenheden; maar het is echter moeijelÿk te zeggen of het terugnemen door hem der teugels van het rÿk gunstig of ongunstig zal zÿn in den tegenwoordigen toestand van zaken in Spanje. De onrust, verspreid door zÿnen broeder wegens de troons opvolging, was de eenige oorzaak van de liberale handelwÿze die onlangs in zÿn kabinet heeft plaats gehad en van het daarstellen van de magt van de Koningin. Deze verandering van zaken is nog niet genoeg om aan de konstitutionelen vertrouwen in te boezemen, evenwel heeft dezelven de Carlisten vrees aangejaagd. Het gouvernement is dus nu afgezonderd van de beide partÿen, die door den onzekeren toestand des Konings gezondheid van eene botsing terug gehouden worden. Schoon vele van de militaire bannelingen van de Cortes, op grond van de amnestie terug gekeerd zÿn en van het gouvernement eenige ondersteuning genieten, is de Koningin noch hare ministers niet verbonden iets meer toe te geven en kunnen zÿ daarom weinige hulp verwachten van eene partÿ die zÿ schÿnen te mistrouwen. Met het herstel van den Koning zal aller waarschÿnlÿkst de regering in handen van de geestelÿken komen en de vorige order van zaken wederom ingevoerd worden,

Op den 16den December kwamen 84 Spaansche emigrante officieren van Frankrÿk te Denis in Spanje, om van de amnestie gebruik te maken. Zÿ werden gezonden naar de provintien waar zÿ geboren zÿn en aangegeven bÿ de bÿzondere kapitein generaals.

Andere berigten melden van een opstand te Toledo, ten gunste van Don Carlos, welke reeds gedempt is; en dat de opstandelingen ten getalle van 1500, in de bosschen gejaagd zÿn.

ITALIEN.

Private brieven uit Napels onder dagteekening van den 23sten November, vermelden dat sedert eenige dagen er nieuwe uitbarstingen van de Vesuvius hebben plaats gehad. Op den 21sten vloeide de lava in drie stroomen naar de rigting van Napels, aanbiedende de aanschouwers eene verschrikkelÿke vertooning. De grootste stroom liep naar zee.

Men meldt uit Palermo dat de uitbarsting van de Vesuvius tot den 8sten December geduurd heeft, en dat vele vreemdelingen zich naar die plaats begeven, om de grootheid van dit schouwspel te beschouwen. De bewoners aan den voet van den volkaan begonnen onrustig te worden voor de voortduring van dit verschÿnsel. daar de lava zich niet alleen ver verspreidde, maar overal verwoesting dreigt te stichten

Caraçao den 2den Maart 1833.

VAN wege Directeur in Rade van Policie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat ten gevolge van het daaromtrent gedaan verzoek, *brieven van manumissie* zyn verleend geworden aan den Slaaf Jonies Paulus, toebehoord hebbende aan Hannah de Irmiao Levy Maduro, en dat genoemde gemanumitteerde voortaan heten zal: *Paulus Klipsteen.*

W. PRINCE, Sec.

Curaçao den 4den Maart 1833.

VAN wege den HoogEd. Gestr. Heer Directeur dezer kolonie, wordt hierby bekend gemaakt, dat de Gemeente Raad, met onze goedkeuring, aan den Heer MOISE CARDOZE, op verzoek, eervol ontslag verleend, en in deszelfs plaats den Heer JACOB VAN JEOSUAH NAAR benoemd heeft als mede Weesmeester by de Nederlandsche Portugesche Israelitische Gemeente alhier.

Ter ordonnantie,
W. PRINCE, Sec.

BEKENDMAKING.

Secretarie van het Gemeente-Bestuur,
den 8sten Maart 1833.

HET Gemeente-Bestuur dezes Eilands, brengt te kennis van en gelast by deze aan alle Broodbakkers dat de Brooden voor de volgende week te bakken het gewigt zullen moeten houden van 18½ Oncen voor 16 Centen; terwyl de Fransche Brooden EenOnce minder zullen kunnen wegen, op pœne als by publicatie van den 16den Maart 1824 is bepaald.

Van wege het Gemeente-Bestuur voornoemd.
De Secretaris van hetzelve,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER JR.

BEKENDMAKING.

Secretarie van het Gemeente-Bestuur,
den 1sten Maart 1833.

HET Gemeente-Bestuur dezes Eilands, doet by deze aan alle Vleeschhouwers kennis geven, dat de pryzen van Versch Vleesch voor de loopende maand Maart zyn bepaald als volgt:

Ossen Vleesch op niet hooger dan 30 Centen per pond.

Schapen of Lams Vleesch op niet hooger den 25 Centen per pond.

Kabrieten en Varkens Vleesch en Schilpad op niet hooger dan 20 Centen per pond en gelast hun verder zich daaraan te houden op pœne als by de wet is bepaald.

Van wege het Gemeente-Bestuur,
De Secretaris van hetzelve,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER JR.

*** *GETROUWD.*

A. STATIUS MULLER,
EN
ANNA CORNELIA BOYÉ.

Curaçao den 6den Maart 1833.

OVERLEDEN—Op den 21sten February laatstleden, K. A. BRKELENS, in den ouderdom van 71 Jaren.

CURACAO.

Vaartuigen in en uitgeklaard sedert onze laatste.

INGEKLAARD—MAART.

2. golet Rita, Telleria,	Puerto Cabello
—— Aguila, Yrausquin,	Aruba
4. bark Anna Isabel, Aldama,	dito
golet Amazona, Rojas,	Puerto Cabello
bark Generaal Borras, Arenó,	Adicora
6. golet Maria, Blanch,	St. Thomas
7. —— Aruba Pakket, Dejongh,	Aruba
—— Casualidad, Chirino,	Cumarebo
8. —— De Hoop, Hensle,	Bonaire

UITGEKLAARD—MAART.

4. faluche Carmen, Montanez,
golet La Comet, Janzen,
6. —— Aguila, Yrausquin,
bark Anna Isabel, Aldama,
6. golet Governador Hermosa, Walter,
boot Tonino, Ariscaso,
8. golet Aruba Pakket, Dejongh,
—— Maria, Blanch,

Sedert onze laatste hebben wÿ de *Falmouth Packet* en de *Sanct Thomæ Tidende* ontvangen. De eerste loopen tot den 19 January en de andere tot den 2den dezer, bevattende berigten uit Londen tot den 16 Januarÿ. Wÿ nemen in dit nummer de meest belangrÿke der nieuws artikelen welke zÿ behelzen, over.

Wÿ mogen als nog het genoegen niet smaken de tÿding mede te deelen dat de staats aangelegenheden tusschen het Moederland en Belgie geheel ten beste geschikt zÿn. Het tegendeel is waar, die zaken worden hoe langer hoe ingewikkelder.—Elke stap door de groote mogendheden gedaan, naar het schÿnt om de zaken te vereffenen, verslimmert dezelven. Het heeft aan de groote toon gevende mogendheden in Europa, Engeland en Frankrÿk behaagd, om wederom nog eene stap ter verwarring dier zaken te doen: zÿ zÿn nu met eene nieuwe vordering te voorschyn gekomen, welke de vereffening der zaak van derzelver einde verwÿdert; het wordt nu zonneklaar dat het niet om der Belgen wille, dat Oud Nederland onderdrukt wordt, maar om Engeland een gemakkelÿk en weinig kostbaar uitvoer van zÿne fabrikaten naar Duitschland te verschaffen. Frankrÿk mag als nog [illegible] met Belgie willen ontveinsen, doch Engeland komt onbeschaamd met het zÿne vooruit; hÿ wil niet langer veinsen, het belang van zÿn handel vordert om onregtvaardig jegens Holland te zÿn, het is staatkunde. het is hem onverschillig wie er bÿ lÿdt, als hÿ maar zÿn doel bereikt.

Uit het hierop volgende nieuw project van overeenkomst door Lord Palmerston en Prins Talleyrand, op den 30sten Dec. jl. aan het gouvernement der Nederlanden voorgesteld, blÿkt dat de vaart op de Maas, welke gedurende het tÿdvak der protocollen niet op het tooneel gevoerd was, thans eene rol zal spelen: "De vaart op de Maas zal onderworpen zÿn aan dezelfde reglementen welke nieuwlings voor die van den Rhÿn zÿn vastgesteld."—Dus niet alleen dat de vaart op de Schelde geheel zal vrÿ zÿn, maar die op de Maas ook.

Het vierde artikel van dat project bepaalt dat "de invoer van Belgische koopwaren in Duitschland zal vrÿ zÿn, zonder eenig ander bezwaar dan eene geringe belasting ter bestrÿding der onkosten voor het onderhoud der wegen."

Wie ziet niet duidelÿk in dat men de woorden *Belgische koopwaren* in die van *Engelsche koopwaren* zonder onnauwkeurig te zÿn, kan veranderen. Belgie heeft de revolutie ten voordeele van Engeland gemaakt; en Holland zou de lÿdende partÿ moeten zÿn! Niet zoo zeer. De Belgen zelven zullen al de rampen welke uit hunne wederspannigheid mogten voortvloeijen te verduren hebben. Wanneer Frankrÿk begint te bemerken, dat Engeland te veel invloed in Belgie krÿgt en te veel voordeel van hetzelve trekt, en wanneer zÿn eigen gouvernement goed geregeld en vast gevestigd is, dan wordt zÿn nÿd opgewekt en Belgie de twistappel tusschen hem en Engeland. Weg dan met alle rust en welvaart uit Belgie.

Oud Nederland, zal wel is waar groot nadeel lÿden en veel bekort worden in den handel, maar nimmer zoo ongelukkig zÿn als Belgie. Bovendien hebben de Belgische fabrieken kunnen bestaan door opoffering en ondersteuning van Holland; Engeland echter zal niets voor Belgie opofferen.

Het is evenwel nog niet zoo ver gekomen dat Engeland zÿn doel bereikt heeft. De Koning en het Volk van Oud Nederland gestand aan hun voornemen, geven niets toe. *Zÿ* willen in vrede zÿn, maar die vrede moet niet ten nadeele van de natiönale eer gekocht worden; alle onbillÿke en vernederende voorslagen worden van de hand gewezen; zoo heeft Koning Willem ook dat project verworpen. Het Nederlandsche gouvernement zal in geene onderhandelingen met de gouvernementen van Engeland en Frankrÿk treden, vóór dat de troepen, welke naar Frankrÿk krÿgsgevangen gevoerd zÿn uit het gevangenschap ontslagen en de koopvaardÿ schepen welke in de Engelsche en Fransche havens aangehouden zÿn, van het beslag ontheven worden. Dit is het antwoord aan Lord Palmerston en Prins Talleyrand.

Intusschen komt men geene stap verder. De Schelde blÿft gesloten en wordt door Nederlandsche oorlogschepen geblokkeerd; en de forten Lillo en Liefkenshoek zÿn nog in het bezit der Hollanders. Wat nu? zal het vrede of oorlog zÿn? De Franschen zÿn allen uit Belgie getrokken; de Pruissische troepen hebben zich ook van de oever der Maas verwÿderd; en men hoort niet dat er Russische troepen in aantogt zÿn om den Koning der Nederlanden te helpen. Gevolgelÿk zullen verdere berigten de vraag van 'vrede of oorlog' moeten beantwoorden.

Op den 27sten December heeft de Maarschalk Gerard aan den Generaal Chassé bÿ missive te kennen gegeven, dat hÿ door zÿn gouvernement gemagtigd is om den Generaal en het garnisoen der Citadel naar Holland overtezenden, indien zy zich stellig verbinden om geene wapenen tegen Frankrÿk en deszelfs Bondgenooten en byzonderlÿk tegen Belgie te voeren *zoo lang de geschillen tusschen het laatstgemelde Rÿk en dat der Nederlanden niet geheel zouden zÿn vereffend.* Indien de Generaal Chassé dit voorstel aannam, zoude de Maarschalk terstond de noodige bevelen uitvaardigen om den Generaal en zÿne troepen te laten vertrekken naar de Hollandsche grenzen, alwaar zy hunne wapenen zouden terug ontvangen. Wanneer de Generaal echter het voorstel mogt verwerpen, geeft de Maarschalk Zÿne Excellentie te kennen, dat zÿne bevelen luiden hem en zÿne troepen naar Duinkerken te doen overvoeren.

In antwoord op den bovengemelden brief, geeft de Generaal Chassé aan den Maarschalk met korte woorden te kennen dat hÿ zich in geenen deele gemagtigd kan achten om eene zoodanige verbindtenis aantegaan en dat hÿ zich dus genoodzaakt gevoelt, om met zÿne onderhoorigen te ondergaan, het lot betwelk het Fransche gouvernement hen mogt hebben beschoren.

Uit het rapport van den Generaal Chassé aan het departement van oorlog, blÿkt het dat gemelde Generaal heeft geweigerd eene betere behandeling dan de Kapitein ter zee Koopman en de officieren der marine in zÿn krÿgsgevangenschap aantenemen en er op heeft aangedrongen om in allen deele in het lot van den gemelden kapitein ter zee te deelen, byaldien men de voorwaarden der kapitulatie tot dezen officier niet wilde uitstrekken. Ten gevolge hiervan was het dat de Maarschalk Gerard den Kapitein Koopman dezelfde vrÿheid als hÿ kapitulatie aan de officieren der landmagt is toegekend, heeft laten genieten en hem zÿne wapenen laten terug geven.

Uittreksel uit de Revista Española *van den 15den Januarÿ.*

(Uit de *Albion.*)

Een nieuw project van overeenkomst, door Lord Palmerston en Prins Talleyrand, onder dagteekening van den 30sten December jl. aan Holland voorgesteld, behelzende hoofdzakelyk de negen volgende artikelen:—

1. De forten Lillo en Liefkenshoek, zullen binnen de eerste tien dagen, volgende op de ratificatie dezer overeenkomst, aan de Belgen worden overgegeven.

2. De vaart op de Maas zal onderworpen zÿn aan dezelfde reglementen, die nieuwlings voor den Rhÿn zÿn vastgesteld.

3. De vaart op de Schelde zal geheel vrÿ zÿn, tot de sluiting van een definitief traktaat tusschen Belgie en Holland.

4. De invoer van Belgische koopwaren in Duitschland zal vrÿ zÿn, zonder ander bezwaar dan eene geringe belasting bestemd tot het onderhoud der wegen.

5. Er zal eene algemeene amnestie worden verleend voor alle staatkundige delicten in Venloo en Luxemburg.

6. De Belgische troepen zullen Venloo, alsmede dat gedeelte van Luxemburg, hetwelk aan de Hollanders behoort, ontruimen.

7. Het Hollandsche leger zal worden verminderd op den voet van vrede.

8. Even zoo zal het Belgische leger worden verminderd.

9. De door de Fransche en Engelsche gouvernementen aangehaalde Hollandsche eigendommen, zullen onmiddelÿk aan hunne respective eigenaren worden terug gegeven.

Antwerpen 9 Jan. 1833.

Gisteren avond bevonden zich nog in het hospitaal hier ter stede 19 Hollandsche gekwetsten, waaronder een subaltern officier. Men wÿdt aan deze gewonden alle mogelÿke zorg en zÿ worden rÿkelÿk door de genen die het hospitaal bezoeken, begiftigd. Bÿ het vermelden dezer menschlievende daden moeten wÿ ons diep leedwezen te kennen geven over het verachtelÿk gedrag van eenige priesters die alle pogingen aanwenden om de Protestanten onder deze gekwetsten bÿ hunnen laatsten ademtogt tot het aannemen van den Katholieken godsdienst overtehalen.

Hier ter stede zÿn er reeds ten behoeve der Hollandsche gekwetsten 4200 en te Gend 5000 franken ingeteekend.

(Dit artikel is door de vÿanden der Hollanders verdicht. Uit andere berigten zien wÿ dat de Hollandsche gevangenen overal in de Brabandsche plaatsen waar zÿ doorgetrokken zÿn, ruime giften hebben gedaan aan die *arme lieden in Braband,* die er zoo bÿ duizenden zÿn. De berigten der geneesheeren uit Gend en andere groote steden aangaande de Cholera, behelsden dat meestal deze ziekte gewoed heeft onder die klasse van menschen, welke maar om den anderen dag te eten hadden.)

Uit de St. Thomas Couranten.

Het eiland St. Christoffel heeft gedurende eene geheele week namelyk van den avond van den 8sten tot den ochtend van den 15 Februarÿ, een verbazend en ongehoord getal schokken eener aardbeving ondervonden. Op den avond van den 8 ongeveer te 8 ure werd er een zwaren schok gevoeld, die zoo hevig was, dat elk een met de grootste vrees werd bevangen. Deze eerste schok werd door twee andere minder hevige schokken gevolgd. Om 9 ure ondervond men weder eenen schok even hevig als de eerste. Gedurende den geheelen nacht duurden bÿ tusschenpozingen de aardbevings-schokken voort en verspreidden alom veel vrees en angst, zoodanig dat de meesten der ingezetenen zich niet langer in hunne huizen veilig achtende, naar de openbare straten en opene velden vloden. Den volgenden morgen werden er weder verscheidene schokken gevoeld; des namiddags om 4 ure hadden, bÿ kleine tusschenpozingen, drie schokken plaats, waarvan de laatste zeer hevig was. Dit verwekte algemeene bekommering en vrees; men sloot alle pakhuizen en winkels; de huizen werden verlaten en elk een vlugtte op de op de rheede liggende vaartuigen. Des avonds om 8 ure werd er op nieuw en den volgenden ochtend om half vier weder een zwaren schok gevoeld. Op den 10den te zes ure en vervolgens gedurende den geheelen dag ondervond men schokken van meer of mindere hevigheid. Op Maandag den 11den des ochtends om drie en een half ure werd er weder een zeer hevigen schok en sedert tot heden ochtend too verscheidene minder zware schokken gevoeld. De zee was op al die dagen zeer onstuimig; derzelver gedruisch even als dat der aardbevingen, evenaarde volkomen dat van kanon schoten of slagen des donders.

De schade aan de gebouwen door deze ramp veroorzaakt, is zeer groot; ofschoon er geene huizen geheel zÿn ingestort, hebben echter de meesten aan hunne muren en schoorsteenen, aanmerkelÿk geleden.

SARDINIE.

Sardinië bekleedt, na Sicilië, onder de eilanden der Middellandsche Zee de eerste plaats, en heeft van het noorden naar het zuiden, eene lengte van omtrent 140 (Engelsche) mylen. In de meeste steden wordt de Italiaansche taal gesproken, en de openbare besluiten en bekendmakingen worden in dezelve opgesteld. De hertog van Savoye bekwam, in 1719 Sardinië in ruiling voor Sicilië; het wordt, ofschoon het den koninklyken titel heeft, nog altyd als eene provincie, door een' onderkoning, geregeerd. Een zeer groot nadeel voor het eiland is de zonderlinge wyze van regtspleging, krachtens welke, de regter voor elke regtspraak afzonderlyk betaald wordt, en daarvan alleen moet bestaan, waardoor de misdaad veeleer aangemoedigd, dan wel te keer gegaan wordt. Sardinië heeft eene buitengemeen voordeelige ligging voor den handel; want het bezit verscheidene goede havens; en geen enkel punt des eilands ligt meer dan 40 mylen van zee verwyderd; intusschen beletten de genoegzaam algemeen heerschende domheid en traagheid der Sardiniërs, hun van deze voordeelen nut te trekken. Eene der beste havens is die van Cagliari, waarin geheele vloten by alle winden kunnen ten anker liggen. Sardinië heeft geene fabryken dan eenigen van grof lynwaad en wollen stoffen, geen uitvoer, dan alleen van voortbrengselen van den grond, als: granen, vruchten, eenigen wyn en brandewyn en groote hoeveelheden zout. Het luchtgestel begunstigt het vervliegen des zeewaters, zoodat vry aanzienlyke hoeveelheden zout in de haven van Cagliari tegen een' prys van 6 d. de honderd ponden worden ingescheept.

Even als op de meeste eilanden, heerscht op Sardinië de hitte en koude in mindere mate dan op het vaste land, op dezelfde graden breedte. De winter is niet streng, en alleen de bergen worden met sneeuw bedekt, die hoogst zelden lang blyft liggen. De zomerhitte is maar weinige maanden drukkend, en de ongezondheid slechts plaatselyk, dewyl dezelve, zoo als in alle half ontginde streken het geval is, door de uit moerassen, rivierbeddingen, stilstaande wateren en rottende plantaardige stoffen opstygende dampen ontstaat. De *intemperie* schynt eenigermate van de *malaria* van Italië en Sicilië te verschillen; want, hoewel zy even gevaarlyk, zelfs nog gevaarlyker is, zoo is dezelve hierin met de laatste verschillende, dat zy niet altyd eene opzwelling van de deelen des ligchaams en eene verbleeking der huid te weeg brengt. Beide deze ziekten vertoonen zich, wanneer de zomerwarmte met regen gepaard, den schadelyken nevel uit de laag gelegen oorden te voorschyn brengt, en blyven heerschen tot aan het einde van November, wanneer aanhoudend sterke regen de smetstof verdryft en de lucht zuivert. Een ander verschil is, dat, terwyl de *malaria* voor onschadelyk wordt gehouden, wanneer dezelve niet in den slaap wordt ingeademd, de *intemperie* ten allen tyde gevaarlyk, maar echter in den nacht het meest te vreezen is. Ik heb voorbeelden hooren bybrengen, dat vreemdelingen, die op Italiaansche kustvaartuigen slechts gedurende weinige uren landden, door haar weggesleept werden. Alleen het inademen der nachtlucht is voor een' vreemdeling op sommige plaatsen even gevaarvol als hadde hy vergif ingezwolgen, en de dood is daarvan het byna onvermydelyk gevolg. By een dusdanigen toestand des dampkrings, begeven de inlanders zich nooit dan één uur na den opgang der zon naar buiten en vóór dat hare loopbaan afgelegd is spoeden zy zich weder naar hunne woningen, terwyl zy met zorgvuldigheid deuren en vensters sluiten, of, als de nood hen dwingt uit gaan, mond en neus met eenen doek bedekken. Ook de drukkende hitte op het midden van den dag wordt zorgvuldiglyk door hen vermeden, daar zy verbazend voor den *colpo di solo* (het steken der zon) bevreesd zyn. Het wandelen in de avondlucht, moet eene onverdragelyke hoofdpyn (*micrania*) veroorzaken, die men, als den voorbode der *intemperie*, evenzeer vreest. Men komt daarin overeen, dat het vuur als het beste middel tegen deze kwaal kan aangewend worden, en men verhaalt, dat de heeren van Bristano gedurende het ongezonde jaargety, elken nacht, in den omtrek dier stad, groote vuren lieten maken, om de besmettelyke uitwasemingen te verdryven. De meeste bewoners verlaten reeds met den St. Jansdag, wanneer de dampkring schadelyk begint te worden, de vlakte, om zich naar hooger gelegen streken te begeven, waar de lucht in Augustus eerst inderdaad gevaarlyk wordt. Die op den lageren grond moeten blyven, wikkelen zich in dikke wollen stoffen, om zich tegen de brandende zonnestralen te beveiligen, vermyden daarby alle vermoeyenis, zomerregen, alle ligchaamsvermaken, en gebruiken stevige maar sobere spyzen en verkoelende zuurachtige dranken. Ondanks deze voorzigtigheidsmaatregelen, ondervinden zy toch menigmalen de werkingen der schadelyke lucht; de zieke wordt eerst door hoofdpyn en eene pynlyke gespannenheid der maagstreek gekweld, met afwisselende hitte en koude; vervolgens wordt hy door eene koorts overvallen, welker verheffingen buitengewoon sterk zyn, en in eene betreurenswaardige zwakheid eindigt, die voor de daaraan gewonen zelfs gevaarlyk, maar voor de vreemdelingen doorgaans doodelyk is. Uitwasemingen schynen de voornaamste oorzaken der *intemperie* te zyn, welke zonder twyfel door uitdrooging en bebouwing van moerassige streken en poelen, door terugdringing van stroomen en derzelver beddingen en herschepping van treurige woestenyen in lagchende korenvelden en wynbergen zouden kunnen geweerd worden. Vele Sardiniërs meenen, dat de groene vygen van ongezonde streken afkomstig, de verderfelyke miasma der *intemperie* overbrengen; daarom vindt men op de markten by alle vygenmanden de plaats opgegeven, van waar zy gekomen zyn. De onderkoning gaf zelfs den raad, om het gebruik der vrucht uit het heerlyke dal Pula te ontzeggen. Het graan daarentegen, dat op zulke plaatsen wast, wordt voor het beste gehouden. Heggen van *ficu moriscu* (*cactus opuntia*) moeten, zoo men beweert, de *intemperie* in de hand werken, doordien zy de uitdampingen der aarde tegengaan, zonder, als andere boomen, de vochten in te zuigen. Zoodra de oleander bloeit, kan men zeker zyn van het aanwezen der *intemperie*.

Het wegtrekken naar meer gezonde oorden, het gebrek aan dorpen, huizen, enz., en de ontzettend uitgestrekte moerassen, geven aan de vlakten van Sardinië een doodsch aanzien, en kunnen, gevoegd by zoo vele anderen, mede voor eenen grond doorgaan, voor de betrekkelyk geringe waarde, welke men aan het voortyds vruchtbaarste der Tyrrhenische eilanden hecht.

Gedurende de geheele lente zyn de vlakten met onkruid en wilde bloemen van eene eigendommelyke schoonheid als overdekt. Dit bonte bloemtapyt is de bron eener aanzienlyke hoeveelheid honig en was; de eerste heeft evenzeer, wanneer dezelve in den herfst uit de byënkorven ingezameld wordt, dien bitteren smaak, waarvan Horatius denzelven [ook met toepassing op het naburige Corsika] reeds beschuldigde. Men heeft deze hoedanigheid door verschillende omstandigheden trachten op te helderen; eenigen wyten dezelve aan de bloesems der Arbustus, anderen aan de wynruit, den laurierboom, enz., de meesten echter aan de vreemdsoortige *erba sardoa*, eene plant, welke doodelyke stuiptrekkingen en krampynen moet veroorzaken, die den mond en het geheele gelaat van den lyder zoo zeer doen vertrekken, dat hy, zelfs op den rand des grafs, met het doodszweet op het aangezigt schynt te lagchen. Van daar ontstaat de uitdrukking: *Sardonischen lach*, waardoor men eene gedwongene vrolykheid verstaat, achter welke men zynen wrevel verbergt, of wel, den gemaakten lach van slechte, doortrapte menschen. Men verhaalt, dat door de Carthagers deze plant aan hen zou zyn ingegeven, welke gedoemd waren om aan Saturnus opgeofferd te worden, opdat het schrik aanjagende treurspel eene tint van vrolykheid zou erlangen. Vooral is de Bucol, van Corydon en Thyrsis, van Virgilius, tot bewys voor de verderfelyke uitwerkingen der *erba sardoa* aangevoerd. Van dit zonderlinge en gevaarvolle gewas wordt door Pausanias, Isidorus, Plinius, Suidas en een aantal andere oude schryvers gewaagd. Men wendde onvermoeide pogingen aan, om meerdere inlichtingen omtrent hetzelve te verkrygen, en vond het geloof aan deszelfs werkelyk bestaan algemeen verspreid, en de uitdrukking *risus sardonicus* zeer in gebruik. Dezelfde plant wordt te Terra-nova [een stadje aan de oostkust des eilands, aan eene baai van dien naam gelegen, 17 uren Oost ten Noorden van Sassari] *djurra*, en te Tempio [11 uren ten Oosten van Sassari gelegen; het heeft eene domkerk, een Piaristen-collegie en 5000 inwoners; vooral dit gedeelte des eilands is zeer onbeschaafd] *tahore* genaamd.

Sardiniëns bodem is, met uitzondering van eenige zandige streken aan de kust, over het algemeen vruchtbaar, en levert, ondanks het in zwang zynde, geheel verkeerde stelsel van landbouw, rykelyk allerlei voortbrengselen op. Verscheidene bergen bevatten ertsen, in het byzonder staal-en zilvererts. De wyn kan met Spaanschen wyn wedyveren; by buitengemeen overvloedige oogsten gaat er eene menigte druiven te loor, omdat het aan vaatwerk ontbreekt om de mosten te bergen.—In het binnenste des eilands treft men nog heden ten dage eene mate van onbeschaafdheid aan, die men by den stand der beschaving in het algemeen, niet meer in Europa zou verwachten. De herders en anderen, die niet in steden leven, hebben getaand leder of geiten-of schapenvellen tot kleeding; zy zyn nooit zonder wapenen, ten einde zich steeds tegen de aanvallen der bergroovers te kunnen verdedigen en slyten hun ellendig leven, met hunne kudden door onbewoonde landstreken te hoeden. Zy maken eene groote hoeveelheid kaas tot verkoop, en bezaaijen kleine plekken lands rondom hunne woningen met gerst en tarwe; zy leven echter voornamelyk van de jagt en van hetgeen hunne kudden opleveren; elke familie vormt eene aartsvaderlyke vereeniging. Hoezeer van dit gedeelte der bevolking niets te vreezen is, maken de menigvuldige roovers in het gebergte, het trouwens ten hoogste onraadzaam, om zich zonder bedekking ver in het binnenland te begeven.

De pachters in de vlakten verlaten zich volkomen op den yver van een sints lang bestaan hebbend *corps*, de *barancelli* genaamd, dat hen voor de rooveryen hunner naburen in het gebergte moet beschermen. Dit corps is eene gewapende veiligheids-vereeniging, die het land tegen roovers en het wild schadelyk gedierte verdedigt, en veel zweemt naar de wachters by de Bergschotten.—Elk dorp heeft zyne afdeeling daarvan, welke onder een' jaarlyks verkozen wordenden aanvoerder staat, die zyne *barancelli* kiest, en de onderscheidene *capi*, of overheden der dorps-districten, onder zyn bevel heeft. Deze wachters houden vooral des nachts scherp toezigt, en wel van een bepaald uur des avonds af hetwelk naar het jaargetyde geëvenredigd is, en den inwoners door het luiden eener byzondere klok aangekondigd wordt, ten einde niemand zyn huis meer verlate; des morgens wordt de klok wederom geluid, ten teeken dat ieder zich weder vryelyk aan zyn dagelyksch werk kan begeven. De *barancelli* zyn verpligt, zoodra zy tyding van eene gepleegde roovery ontvangen, het gestolene te regt te brengen. Om *barancelli* te worden, moet men meester zyn van een bepaald vermogen, en als een eerlyk, regtschapen man te boek staan. De *barancelli*, die het zich alleen ten pligt achten om dieven te vervolgen en in verzekerde bewaring te nemen, slaan de handen niet aan de eigenlyke roovers en dezulken, die den arm der geregtigheid ontvlieden; integendeel, men heeft hen in goede verstandhouding met elkanderen gezien.

Het gemis van wegen en bestratingen is tot dus verre eene onoverkomelyke hinderpaal voor de persoonlyke veiligheid en voor den bloei des landbouws geweest; al de binnenhandel is in handen der *eilandanti*, of rydende kooplieden.—De oorzaken, waarom dit gezegend land nog zoo veel ten achteren is, zyn de oorlogen in de vorige eeuwen om het bezit des eilands gevoerd, de onkunde der regering, de afwezigheid der groote grondbezitters, even als in Ierland, en de domheid der geestelyken. In de steden en langs de kusten zyn het geheel andere menschen, die zich door hun uiterlyk en hun karakter aanbevelen.—Er zyn twee hooge scholen op het eiland, te weten; te Cagliari in het Zuiden, en te Sassari in het Noorden; beide laten echter *zeer* veel te wenschen over.

De Sardiniërs zyn van middelmatige grootte en regelmatig gevormd, met donkere oogen en gitzwart haar; evenwel treft men in het gebergte ook meer blanke gelaatskleur en blaauwe oogen aan. Zy zyn met uitmuntende verstandsvermogens bedeeld [eene getuigenis, die reeds de Ouden van hen aflegden, zie Stuart, Romeinsche Geschied.], die, wel jammer! niet ontwikkeld worden, en met geestvervoering aan hun Vaderland en hunne geboorteplaats verknocht, waaruit dan ook voortvloeit, dat de leden van huisgezinnen zich niet in alle rigtingen verspreiden, zoo als dit in meer bevolkte landen het geval is. Zy zyn zachtmoedig en gastvry; bezitten eene innemende goedhartigheid, en zyn, als het er op aan komt wel werkzaam, maar in het algemeen traag. Tegenover hunne goede eigenschappen staan, hunne sluwheid, geveinsdheid en eene onlesschbare dorst naar wraak; gebreken, die onverzoenlyke vyandschap tusschen familiën zaayen en tot de tallooze moorden aanleiding geven, die het eiland jaarlyks bezoedelen. Zy wreken zich niet by openlyke uitdaging, maar liggen soms geheele dagen op eene verborgene plaats te loeren, tot het voorwerp van hunnen haat onder hun schot komt, dat doorgaans zyn doel niet mist.

Daar de Sardiniërs van kindsbeen af het geweer leeren hanteren, zoo zyn zy uitmuntende schieters; en een der geliefkoosde vermaken op het eiland is het *tirer alla mira*, of het schieten naar een klein stuk gelds, *cagliaresse* geheten, dat zy, na eenige oefening, zeer zelden missen. Deze oefening wordt door de ouders niet alleen aangemoedigd, maar zelfs bevolen, om, zoo zy zelve bekennen, hun kroost aan het hoofddoel huns levens, de wraak, reeds vroegtydig te gewennen; deze hartstogt is zoo zeer in hun bestaan ingeweven, dat men al zeer weinige voorbeelden kent, waarin edelmoedigheid of medelyden het lot eens gevallen vyands beslisten. De wraakzucht is ook de eerste oorsprong der rooverbenden, die het bergachtig gedeelte des eilands onveilig maken, en die, kort geleden, nog zoo talryk waren, dat men zich wouden, heuvels, greppels, enz. niet anders kon voorstellen, dan wemelende van zulke *malviventi*. De meesten hunner hebben uit persoonlyken wrok, of door een' ouden familiehaat, een' moord begaan, waarop zy voor het geregt gevloden zyn; hun getal wordt door de ligtgeloovigheid der Sardiniërs vergroot, die het eervoller vinden om doodgeschoten te worden, dan op een bed zacht te sterven. Er zyn voorbeelden dat de beleediging zoo nietsbeduidend is, dat de partyen geen den minsten grond voor hunnen langgevoedden haat kunnen opgeven; zoo werd in 1823, op de jaarmarkt van *Luogo santo* eene vete beslecht, die dertig jaren lang gesmeuld had, ofschoon beide partyen het ontstaan en de oorzaak van hunnen wederkeerigen haat niet meer konden.—Deze gebannenen doen den vreemdelingen doorgaans geen leed, en één hunner, dien men vraagde, of men veilig het verblyf zyner makkers kon doortrekken, verpandde er zyn hoofd onder; omdat, zoo als hy zich uitdrukte, zyne broeders geene roovers, "maar slechts moordenaars," waren, dat is, dat zy alleen uit wraak moordden, en niet om zich op eene oneerlyke en snoode wyze te verryken.

(*Het vervolg hierna.*)